การพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

Developing Professional Teachers into Learning Management in Pilot School Competency Curriculum Sisaket Sanbox

นิตยา แข่งขัน[1], ทิพวรรณ พานเข็ม[2], ปกรณ์ชัย สุพัฒน์[3], มนัญญา นาคสิงห์ทอง[4], ทิพย์สุดา กุมผัน[5], ณัฐกร โต๊ะสิงห์[6], โชติรส นพพลกรัง[7]

Nittaya Khankhun[1], Thippawan Phankhem[2], Pakornchai Suphat[3], Mananya Nakasingthong[4], Thipsuda Kumphan[5], Natthakorn Toasingh[6] and Chotiros Nopphonkrang[7]

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ [1,2,3] และ คณะศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์[4,5,6,7]

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ประเทศไทย

Faculty of Education and Human Development [1,2,3] and Faculty of Liberal Arts and Sciences [4,5,6,7]

Sisaket Rajabhat University,Thailand:

Email: nittaya.k@sskru.ac.th

Received : November 21, 2024; **Revised :** February 11, 2025; **Accepted :** February 16, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง และ 3) จัดทำข้อเสนอแนะสู่การถอดบทเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์ แบบสอบถามการสังเกต การประเมินขับเคลื่อน และการถอดบทเรียน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนนำร่องต้นแบบ จำนวน 3 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน กรรมการโรงเรียนนำร่องต้นแบบ จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์จำนวน 8 คน ผู้ทรงวุฒิหรือนักวิชาการ จำนวน 10 คน และนักเรียน จำนวน 12 คน โรงเรียนนำร่องต้นแบบโดยการเลือกแบบเจาะจงรวมจำนวน 42 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1) การวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นรูปแบบ BENJA Model ดำเนินการทดลองการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับกรอบ E: นวัตกรประกอบการโดยใช้ทุนที่เป็นทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นแหล่งเรียนรู้ ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ภาพรวมการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.=0.594) และผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D.=0.597)

2) การพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษพบว่ามีจำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

หลักสูตร 2) หลักการสำคัญของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) สมรรถนะหลัก

3) ข้อเสนอแนะสู่การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน พบว่าเสนอเป็นรูปแบบการศึกษารายกรณี จำนวน 2 ตัวอย่าง ได้แก่ 1) โรงเรียนเกษตรหรรษา และ 2) โรงเรียนภูผาร่าเริง

คำสำคัญ: การพัฒนาครูมืออาชีพ, การจัดการเรียนรู้, หลักสูตรฐานสมรรถนะ, โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) analyze the learning management conditions towards the competency-based curriculum of the pilot schools in the educational innovation area of Si Sa Ket Province, 2) analyze the relevant content issues, and 3) provide recommendations for lessons learned. The research instruments were interviews, observation questionnaires, evaluation drives, and lessons learned. The target groups were 3 directors of the pilot schools, 12 teachers and educational personnel, 2 school committee members, 8 educational supervisors, 10 experts or academics, and 12 students. The pilot schools were selected by purposive sampling, totaling 42 people. The statistics used were mean, standard deviation, and descriptive statistics. The results of the study found that:
1) The analysis of the learning management conditions towards the competency-based curriculum of the pilot schools in the educational innovation area of Si Sa Ket Province found that the collaborative learning activities and exchange of joint learning were in the form of the BENJA Model. The experiment was carried out to develop learning about the E framework: Entrepreneurial Innovators using local resources as a learning resource. The results of the evaluation of creativity and innovation, the overall evaluation of all aspects were at the highest level ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.594) and the results of the analysis of satisfaction in organizing learning activities, the overall learning activities were at a high level ($\overline{X}$ = 4.50, S.D. = 0.597). 2) The development of professional teachers to organize learning curricula based on competency in pilot schools in the educational innovation area of Sisaket Province found that there were 5 issues: 1) Basic concepts of curriculum development, 2) Key principles of the curriculum, 3) Curriculum objectives, 4) Desirable characteristics, 5) Core competencies. 3) Recommendations for lessons learned for collaborative learning, were presented as case study formats, 2 examples: 1) Kaset Harnsa School and 2) Phu Pha Raeng School.

Keywords: Professional teacher development, learning management, Competency-based curriculum, Pilot schools in educational innovation areas

บทนำ

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ผู้เรียนมากที่สุด หน้าที่ครูที่สำคัญคือการจัดกระบวนการเรียนรู้ อบรม สั่งสอนผู้เรียนให้เกิด ความเจริญงอกงามให้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ครู จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน การเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะมีข้อค้นพบจากงานวิจัยหลายฉบับของกลุ่มประเทศองค์กรเพื่อความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่พบว่านักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สอนเก่งจะมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า มากกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนไม่เก่งถึง 3 เท่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561)

กรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ : ระดับประเทศมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561คุณธรรม ทักษะ และความรู้ที่จำเป็นบนฐานค่านิยมร่วม สู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาการจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการอุดมศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษา ให้เป็นอัตลักษณ์และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มีระบบการบริหารจัดการทั้งด้านผู้บริหาร ครูคณาจารย์และบุคลากร หลักสูตรการเรียน การสอน สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนการศึกษา และการประเมิน ตลอดจนระบบและกลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมตามแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และผลลัพธ์ สะสมที่ครอบคลุมระดับและประเภทการศึกษาที่ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้สถาบันผลิตและพัฒนาครูในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จะต้องมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมครูก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (กิตติชัย สุธาโนบล. 2564)

จากเป้าหมายการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum: CBC) พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ กลไกที่สำคัญคือกลไกการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงแล้วจะเป็นกำลังสำคัญส่งผลต่อการเชื่อมโยงไปสู่โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในทิศทางที่ถูกต้องชัดเจน และส่งผลต่อต้นสังกัดของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษจะได้กำกับดูแลสนับสนุนให้เป็นไปตามเป้าหมายของความเป็นโรงเรียนนำร่องที่สมบูรณ์ นักวิจัยในพื้นที่ได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในทิศทางที่ถูกต้องชัดเจน จึงดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำการศึกษา “กระบวนการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ” ครูมืออาชีพคือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่ง

สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและศักยภาพสูงสุด (Darling-Hammond, 2017) การพัฒนาครูเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี นอกจากนี้ ครูที่มีคุณภาพยังส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาการศึกษา (Hattie, 2009) การศึกษาที่ดีต้องเริ่มจากครูที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน หากไม่มีการพัฒนาครู ระบบการศึกษาอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน การพัฒนาครูผ่านการอบรมและการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่ยั่งยืน ดังนั้น ครูมืออาชีพต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้นำทางปัญญาที่ช่วยพัฒนาสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนครูจึงเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

จังหวัดศรีสะเกษวางแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาผ่านพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษโดยมุ่งเน้นที่ การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ เป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต โดยพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่ผ่านมามีการดำเนินการที่สำเร็จแล้วคือการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-Based Instruction) เป็นการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็น เป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะเจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็น องค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น ซึ่งการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ ผลจากแนวทางข้างต้นก่อให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

เป้าหมายถัดไปของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ คือการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum: CBC) หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิด นี้จะกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นหลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ จัดทำขึ้น เพื่อประกันว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็น หลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคต หลักสูตรนี้มี โครงสร้างแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษาและใน แต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐาน สำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในระดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อวิเคราะห์สภาพการการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

2) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3) จัดทำข้อเสนอแนะสู่การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นตัวอย่างบทเรียนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

การทบทวนวรรณกรรม

คณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ (2562) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะว่าเป็นหลักสูตรที่ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถจัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่างๆ ตามที่ต้องการ โดยที่หลักสูตรนั้นไม่ได้เน้นในเรื่องการของการให้ความรู้รายวิชาตามหลักสูตร แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะความสามารถ ทัศนคติและเจตคติที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียนการศึกษาหลักสูตรของประเทศต่างๆ (Tejada, J. & Ruíz, C., 2016) โดยมีการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมได้ที่ทำให้เป้าหมายชัดเจนเข้าใจตรงกัน การนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปจนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในงานต่างๆ ในสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการประเมินผลที่เน้นองค์รวมของสมรรถนะที่ควรเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดประเมินผลที่อิงสมรรถนะจึงเกิดเป็นการศึกษาอิงสมรรถนะ(Competency-Based Education) ที่ถือเป็นการเปลี่ยนผ่านสำคัญไปสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะของผู้เรียน และจุฑาพล มาสันเทียะ;พนิดา ปาณิศวรรธนะ (2566) ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) เน้นความร่วมมือของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองกับเพื่อนครู การแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาวิชาชีพและความรู้ทางวิชาชีพ ความพยายามในการวิจัยปัจจุบันมุ่งเป้าไปที่การตรวจสอบปัจจัยการทำงานร่วมกันของครูในยุคปกติใหม่

ครูมืออาชีพเป็น ผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียน การสอน และพัฒนาตัวเองในด้านต่าง ๆ มีการองค์ความรู้ที่จะสอนอย่างมีคุณภาพ มีการพัฒนา ความรอบรู้ ในเนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้ง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ Bedley (2016) กล่าวว่าเน้นการอบรมสั่งสอนที่พัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย สุขภาพจิต เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ มีการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการจัดการความรู้ และมีการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนจากผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถดำรงชีวิตอย่างมี วินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ Hansen (2016) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ มีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดี แต่งกาย เหมาะสมกับกาลเทศะตามบทบาทและสถานการณ์ มีมารยาท และเป็นมิตรกับลูกศิษย์ มีความสุภาพ จริงใจและสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดกำลังใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น รวมทั้งมีความเมตตา กรุณา กตัญญูกตเวที ซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นกัลยาณมิตร อดทน มีอุดมการณ์เพื่อส่วนรวม ตลอดจน ดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมกับฐานะ มีความรักศรัทธาและยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

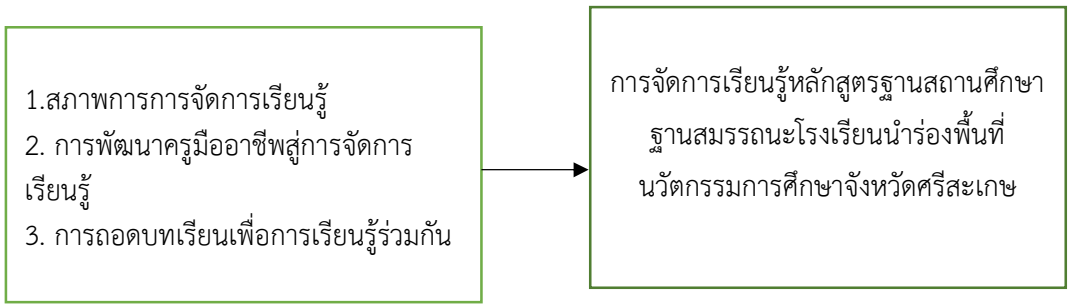

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยตามระเบียบวิธีการแบบผสมผสานโดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษจำนวน 50 โรงเรียน

กลุ่มเป้าหมายแบ่งออกโดย

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพการการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย โรงเรียนนำร่องต้นแบบการจัดการเรียนรู้ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษจำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนเบญจประชาสรรค์โดยมี ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน จำนวน 10 คน นักเรียน จำนวน 19 คน ผู้ทรงวุฒิหรือนักวิชาการภาคีเครือข่ายรวมจำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ประเด็นเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนนำร่องต้นแบบการจัดการเรียนรู้นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษจำนวน 2 โรงเรียน ประกอบด้วย โดยมี ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน จำนวน 20 คน นักเรียน จำนวน 10 คน ผู้ทรงวุฒิหรือนักวิชาการภาคีเครือข่าย รวมจำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสู่การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมในการถอดบทเรียนประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรฐานสมรรถนะ. CBE Thailand. จำนวน 1 ท่าน คณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาผู้แทนส่วนกลาง จำนวน 4 ท่าน คณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาผู้แทนส่วนจังหวัด จำนวน 4 ท่าน นักวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือวิจัยขั้นตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย การสังเกตผู้มีส่วนได้เสียของการพัฒนาใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คือ 1) แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การประเมินขับเคลื่อนโรงเรียนนำร่องต้นแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามชนิดมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากการพิจารณาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ที่เชื่อมโยงกับดำเนินกิจกรรมเชิงระบบกระบวนการได้มาซึ่งหลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องต้นแบบการจัดการเรียนรู้ แบบกึ่งโครงสร้าง จากการพิจารณาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ขั้นตอนที่ 3 1) การสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน การใคร่ครวญ การจดบันทึกจนเกิดเป็นปัญญาปฏิบัติ แล้วนำมาสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดปัญญาร่วมซึ่งจะทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาส่งผลให้เห็นเป้าหมายร่วมกันประเด็น 2) กระบวนการ Share and Learn การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันจากความสำเร็จและความล้มเหลวจนนำไปสู่แนวทางการพัฒนาร่วมกัน 3) การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นตัวอย่างบทเรียนแห่งการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้ 1) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 2) จำแนกและจัดระบบข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ 3) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมา วิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมของเรื่องนั้นและนำเสนอข้อมูลเป็นแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพการการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โรงเรียนเบญจประชาสรรค์ได้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบด้วยเบญจวิถี ซึ่งเริ่มต้นการพัฒนาองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้และเจตคติของผู้สอนก่อนโดยมีการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลงปรับจาก Fixed Mindset ให้เป็นวิถีการเรียนรู้เกิด Growth Mindset ซึ่งปรับเปลี่ยนผู้สอนเป็น ครูโค้ช มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ศึกษาปัญหา และหานวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ผู้สอนมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน รูปแบบ BENJA Model นำเสนอในแผนภาพ ดังนี้

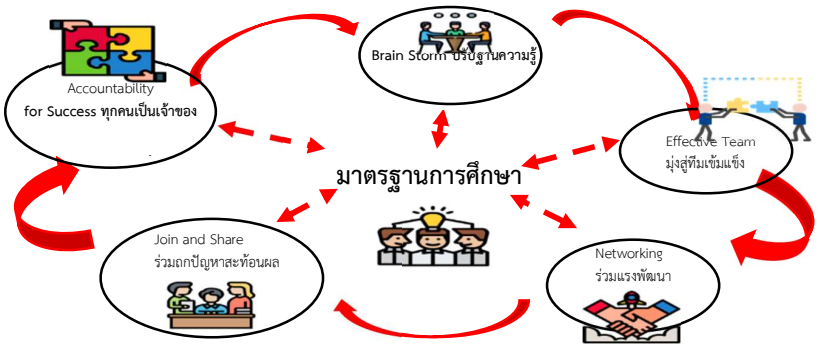

ภาพที่ 2 การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบของโรงเรียนเบญจประชาสรรค์ BENJA Model

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการสะท้อนผลการเรียนรู้

ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินโดยผู้สอน นำเสนอในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่	ประเด็นการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการแสดงออก
	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ			
1	นักเรียนมีการตั้งคำถามที่น่าสนใจ ตั้งคำถามเมื่อมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ เมื่อมีข้อมูลที่สงสัย	4.77	.427	มากที่สุด
2	นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ (ใช้การสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูล การคาดคะเนคำตอบ)	4.59	.549	มากที่สุด
3	นักเรียนมีทักษะในการใช้เหตุผล	4.64	.584	มากที่สุด
4	นักเรียนมีทักษะการประเมินข้อมูล การจำแนก การเปรียบเทียบ	4.62	.544	มากที่สุด
5	นักเรียนมีทักษะในการเลือกการตัดสินใจ	4.51	.721	มากที่สุด
6	นักเรียนมีการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	4.44	.641	มาก
7	นักเรียนมีการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	4.33	.772	มาก
8	นักเรียนมีการสรุป ตัดสินใจ เลือกโดยมีหลักเกณฑ์อธิบายได้	4.44	.598	มาก
9	นักเรียนมีการตัดสินใจหรือสรุปบนฐานของคุณธรรม ประโยชน์ของสังคม ข้อสรุปเป็นที่ยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.54	.682	มากที่สุด
10	นักเรียนมีทักษะในการนำเสนอโดยใช้วิธีการที่น่าสนใจ	4.67	.577	มากที่สุด
รวม		4.55	.563	มากที่สุด
	การคิดสร้างสรรค์			
11	นักเรียนมีการระดมสมองในการกิจกรรมที่เรียนรู้	4.82	.389	มากที่สุด
12	นักเรียนสร้างสรรค์สิ่งที่แปลกใหม่ในกิจกรรมที่เรียนรู้อยู่เสมอ	4.69	.468	มากที่สุด
13	นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์	4.64	.537	มากที่สุด
14	นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบต่อการประเมินแนวคิด	4.59	.549	มากที่สุด
15	นักเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์	4.56	.680	มากที่สุด
รวม		4.66	.572	มากที่สุด
	การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์			
16	นักเรียนมีวิธีการสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.59	.595	มากที่สุด
17	นักเรียนเปิดใจกว้างและยอมรับมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ ๆ	4.54	.682	มากที่สุด
18	นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงาน	4.67	.478	มากที่สุด
19	นักเรียนสามารถนำข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาปรับปรุง พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง	4.67	.621	มากที่สุด
20	นักเรียนยอมรับข้อเสนอแนะจากผู้อื่นอย่างใจกว้าง	4.67	.577	มากที่สุด
รวม		4.62	.660	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.60	.594	มากที่สุด

จากตาราง ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประเมินโดยผู้สอน พบพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในภาพรวมการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.=0.594) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีดังนี้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.55, S.D.=0.563) การคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66, S.D.=0.572)การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.62, S.D.=0.660)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	ประเด็นการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนสงสัย กระตุ้นให้ตั้งคำถาม	4.68	.474	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนได้การแสวงหาความรู้ (ใช้การสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูล การคาดคะเนคำตอบ)	4.78	.480	มากที่สุด
3	ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด	4.60	.591	มากที่สุด
4	นักเรียนได้เลือก ได้ตัดสินใจ วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ในกิจกรรม	4.40	.632	มาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้มีการคิดแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	4.40	.591	มาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.43	.501	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง	4.50	.599	มาก
8	มีการสะท้อนผลการเรียนรู้ และประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ	4.50	.641	มาก
9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนองานด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.43	.636	มาก
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ชิ้นงานของตนเองและกลุ่ม	4.25	.670	มาก
	รวม	**4.50**	**.597**	**มาก**

จาก ตารางวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตอบแบบสอบถามโดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากตารางพบว่า ภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D.=0.597) ประเด็นการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนได้การแสวงหาความรู้ (ใช้การสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูลการคาดคะเนคำตอบ) นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.78, S.D.=0.480) และกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนสงสัย กระตุ้นให้ตั้งคำถาม นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.68, S.D.=0.474) และผู้สอนคอยให้คำปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.=0.591)

2. วิเคราะห์ประเด็นเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

2.1 กำหนดเนื้อหาองค์ประกอบกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ การพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร 2) หลักการสำคัญของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) สมรรถนะหลัก (Core Competencies)

2.2 องค์ประกอบในการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 6 สมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการตนเอง 2) สมรรถนะการคิดขั้นสูง 3) สมรรถนะการสื่อสาร 4) สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 6) สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและ วิทยาการอย่างยั่งยืน

ชุดความรู้สำหรับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษองค์ 3 ประเด็นได้แก่ ประเด็นที่ 1 การจัดหลักสูตรฐานสมรรถนะ จำนวน 3 ด้าน 1) แนวคิด ข้อมูลพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ2 2) เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา 3) แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ประเด็นที่ 2 ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประเด็นที่ 3 การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3. จัดทำข้อเสนอแนะสู่การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นตัวอย่างบทเรียนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

การตรวจสอบระบบพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบโดยการถอดบทเรียนร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำระบบพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2 ตัวอย่าง

อภิปรายผลการวิจัย

1) การวิเคราะห์สภาพการการจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ด้วยแบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน รูปแบบ BENJA Model เชื่อมโยงกรอบสาระหลักสูตรจังหวัดศรีสะเกษ Sisaket ASTECS ดำเนินการทดลองการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับกรอบ E : นวัตกรประกอบการ โดยใช้ทุนที่เป็นทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นแหล่งเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้โครงงานเป็นฐานเรื่องเกี่ยวกับหอมแดง ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมภาพรวมการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก แนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนและในโรงเรียน 3 แนวทางคือ 1)ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู้การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการน ารูปแบบการเรียนรู้ต่างๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย 2) สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวชี้วัด เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ และ 3)บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยนำสมรรถนะหลักหลายสมรรถนะเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ : การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังฝึกอบรมสูงกว่าการฝึกอบรม

2) วิเคราะห์ประเด็นเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร 2) หลักการสำคัญของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) สมรรถนะหลัก (Core Competencies) การพัฒนาครูมืออาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ต้องเน้นการพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับ แนวคิดพื้นฐาน หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะหลัก พร้อมกับการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นฐานของการเรียนรู้ เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีความสามารถพร้อมในทุกมิติสำหรับอนาคต สอดคล้องกับ OECD (2020) กล่าวว่า การศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Education) โดยมีเป้าหมายเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนา สมรรถนะสำคัญ (Core Competencies) ที่รวมถึงความสามารถในการปรับตัวเรียนรู้ตลอดชีวิต และการทำงานร่วมกัน และ Richards, J. C. (2017) ได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร: กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (Needs Analysis) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การเลือกและจัดลำดับเนื้อหา (Content Selection and Sequencing) การออกแบบหลักสูตรใช้แนวทาง Competency-Based Curriculum ในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะเฉพาะผสานวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทผู้เรียน การประเมินผลการติดตามและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องผ่านการประเมินผลที่เป็นระบบ

3) ข้อเสนอแนะสู่การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นตัวอย่างบทเรียนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 7 ประเด็น เสนอเป็นรูปแบบการศึกษารายกรณี (นามสมมุติ) จำนวน 2 ตัวอย่าง ได้แก่ 1) โรงเรียนเกษตรหรรษาและ 2) โรงเรียนภูผาร่าเริง จะเห็นได้ว่าในการเริ่มต้นพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะนั้น ต้องศึกษาบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น พื้นที่ จังหวัด นโยบายระดับชาติ และแนวโน้มการจัดการศึกษาในระดับสากลก่อน เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและต้นทุนที่มี ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมากำหนดแนวคิดหลัก (School Concept) หรือจุดเน้น วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น บริบทในระดับต่าง ๆ และต้นทุนของ

สถานศึกษารวมทั้งนำไปสู่ การกำหนดแบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ได้แก่ จุดหมายของหลักสูตร คุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะหลัก สาระการเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดเน้นและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา รวมทั้ง ตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของผู้เรียนและชุมชน จากนั้นกำหนดการจัดรายสาระการเรียน โครงสร้างเวลาเรียน และนำมาสู่การจัดทำคำอธิบายรายสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ แม้จุดเน้นของสถานศึกษาอาจจะมีความเหมือนกันดัง ตัวอย่างที่เสนอข้างต้น แต่เนื่องจากข้อมูลในส่วนบริบทของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน การกำหนดจุดหมายของ หลักสูตร คุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะหลัก สาระการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ การจัดรายสาระการเรียน โครงสร้างเวลาเรียน ก็จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564)

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้ใน **หลักสูตรฐานสมรรถนะ** สำหรับ **โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ** จะต้องพิจารณาและทำความเข้าใจใน 5 ประเด็นหลักที่มีความสำคัญดังนี้:

1) แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะนั้นมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงการปรับตัวให้เข้ากับบริบทท้องถิ่น รวมถึงความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้หลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมและตอบโจทย์ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2) หลักการสำคัญของหลักสูตร หลักการสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนา สมรรถนะหลัก ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และการเป็นพลเมืองที่ดี โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการเนื้อหาและการจัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะคือการพัฒนา ผู้เรียน ให้สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการแก้ปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน โดยเน้นทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการเป็นพลเมืองที่ดี การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทและลักษณะของท้องถิ่น รวมทั้งตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่นั้นๆ

4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาในหลักสูตรฐานสมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเติบโตได้ทั้งในด้านการศึกษาและชีวิตจริง

5) สมรรถนะหลัก (Core Competencies) สมรรถนะหลักที่สำคัญในการพัฒนาครูมืออาชีพและการจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่ดี สมรรถนะการอยู่ร่วมกับ

ธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนการพัฒนาและประเมินสมรรถนะเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลสำเร็จในชีวิตและอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 องค์ความใหม่

สรุป

กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะและสมรรถนะตาม จุดหมายของหลักสูตรและจุดเน้นของสถานศึกษา กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมทั้งจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียนที่มีการกำหนด สถานการณ์ งาน และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและทางการจัดการ เรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดสิ่งสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะคือ ข้อมูลในองค์ประกอบต่าง ๆ จะต้องมีความ สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งระหว่างองค์ประกอบภายในแต่ละด้านและองค์ประกอบภายนอก โดยมีความเชื่อมโยงของ ด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลพื้นฐานไปจนถึงหลักสูตรระดับชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษารองรับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษได้รับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3) โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่มีครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรม

การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีต้นทุนเชิงทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในทิศทางที่ถูกต้องชัดเจน

4) ต้นสังกัดของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่มีครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ นำข้อมูลไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการติดตามและขยายผลโรงเรียนนำร่องในสังกัด

5) ได้ข้อเสนอแนะแนวทางสำหรับการพัฒนาครูสู่การถ่ายทอดขยายผลในการยกระดับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่การจัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะจังหวัดศรีสะเกษ สำหรับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย สุธาโนบล. (2564). *ครูมืออาชีพ.* กรุงเทพมหานคร: คอมเมอร์เชียล เวิลด์ มีเดีย.

คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา. (2562). *สมรรถนะเด็กไทยและการพัฒนาสมรรถนะ ในรายการผลงาน สื่อ สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กรอบสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* แหล่งที่ มา: https://www.thaiedreform.org/wp-content/uploads/2019/08/Core_competency_09.pdf.

คณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ. (2562). แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิต ในรายการผลงาน สื่อ สิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2567 จาก https://www.thaiedreform.org/wpcontent/uploads /2019/08/Core_competency_09.pdf.

วีระศักดิ์ โขฏฐะ และ จุฑาพล มาสันเทียะ;พนิดา ปาณิศวรรธนะ. (2566) การวิเคราะห์ปัจจัยการทำงานร่วมกันของครูในภาวะปกติใหม่. *วารสารวิชาการและวิจัยสหวิทยาการ*, 3 (4), 33-46.

สิทธิพล อาจอินทร์. (2564). *ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561.* กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ: แนวทางและกระบวนการ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Bedley., G. (2016). What is a Professional Educator. [Online]. Retrieve on August 23, 2022 from https://www.astapro.org/index.php/about-us/the-professional-educator

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Palo Alto: Learning Policy Institute.

Hattie, J. (2009) Visible Learning A Synthesis of over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement New York: Routledge.

Hansen, J. (2016). What does it mean to be a professional teacher?. [Online]. Retrieve on August 23, 2022 from https://www.enotes.com/homeworkhelp/what-mean-professional-teacher-657625.

OECD. (2020). *The Future of Education and Skills: Education 2030. Organisation for Economic Co-operation and Development.* Retrieved from https://www.oecd.org/education/2030.

Richards, J. C. (2017). *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.

Tejada, J. & Ruíz, C. (2016). Evaluación de competencias profesionales en educaciónsuperior: retos e implicaciones. *Educacion XXI Madrid*, 19(1), 17-38.